

Egerszalók a honfoglalás óta lakott hely volt, a Szalók nemzetség ősi birtoka. A település lakossága főleg mezőgazdaságból és szőlőtermelésből élt, hiszen már a honfoglalás utáni időszakban elkezdtek itt a szőlőtelepítéseket. A vidéket borító vulkáni tufatakaró ugyanis nem csak a hagyományos népi építészetében és gazdálkodásának kialakulásában játszott fontos szerepet, hanem ez az alapkőzet határozza meg az itteni kiváló borok karakterét is.

A falut ölelő dombokba az elmúlt századok során számos pincét, pinceházat vájtak, a laza, könnyen faragható vulkáni tufa azonban nemcsak pincék, hanem lakóhelyek

készítésére is lehetőséget adott. A Bükkalja településeiben egykor a barlanglakások általánosan fellelhetőek voltak. A barlanglakások, pinceházak a szőlőbirtokkal is ren-

delkező jobbágy-paraszti réteg tulajdonában voltak. A barlangházakat a XIX. század elején nagyrészt szegények lakták, majd az 1980-as évek végére lakatlanná váltak, helyenként kamrának, borospincének még ma is használják. 2014-ben a Sáfrány utcai barlanglakásokban helytörténeti gyűjtemény került kialakításra. Részei a népi bemutató helyiségek, kézműves műhelyek, népi kézművességet oktató termek, borbemutató termek, és a domboldalban egy kis szabadtéri színpad.

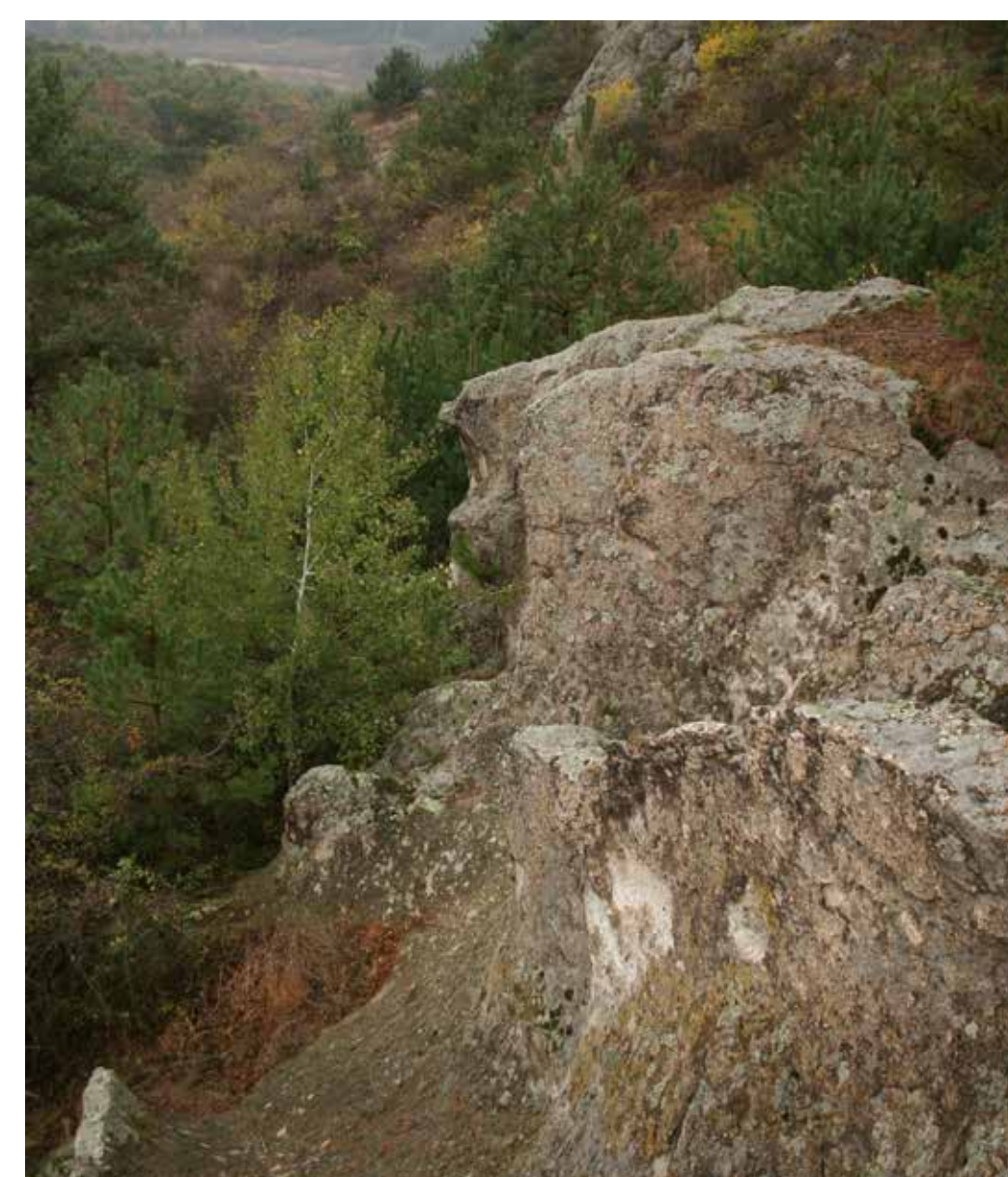

Helytörténeti gyűjtemény kapott helyet a Sáfrány úti barlanglakásokban

A Kőbojtár riolittufa-tornya

A település melletti Maklyán várat (másképpen: Maklány) feltehetően a Debrői Maklyán család építtette a XIII. század második felében. 1435-ben már csak mint rom szerepel az iratokban, 1509-ben pedig már csak a vár helye. A bükkaljai kőértékek szép példái a vár közelében található tufába vájt juhodály illetve a Kőbújó (Kőasszony) nevű riolittufa sziklakúp, amibe bújószerű helyiséget faragtak. Ettől délre van egy fülke nélküli magányos kúp is, amit a helyi lakosok Kőbojtárnak neveznek.

A Menyecske-hegy sziklavonulata

delelőnek, Csikójárasnak nevezték e gyepes területet. Az itt található egyik tufakúpba helyiséget faragtak kőfekhelyekkel, kőfülkékkel. A domb alatt húzódó völgy lehetett a csikók, a kőkunyhó pedig a csikósok éjjeli szállása, tehát a kőkunyhó a hajdani pásztorélet emlékének tekinthető. Ugyanakkor alkalmanként kitérő búvóhelye lehetett a törvény elől menekülő betyároknak is. A Betyárbújó elnevezéssel a környék majd mindegyik sziklahelyiségét illette a lakosság. A település déli részén, a demjéni út melletti pincesor felett, az Öreghegyen emelkedő tufatömbbe szintén egy bújó van vájva, amely bejárata felett egy kaptárfülke árválkodik, ezt nevezik Betyárbújó kaptárkőnek. A Menyecske-hegyen két sziklavonulaton pedig további 4 db kaptárfülke található.

A Betyárbújó sziklatömbje

A Kőasszony faragott sziklakúpja

Az Egerszalóktól délkeletre lévő Menyecske-hegyen még a 20. század első felében is legeltették a községi parasztok lovaikat, ezért Csikó-

Sáfrány úti barlanglakások a csillagok alatt

A kaptárkövek olyan sziklavonulatok vagy kúp alakú kőtornyok, melyek oldalába ismeretlen korok emberei fülkéket faragtak. A Bükkalja területén a síroki Vár-hegy és a kácsi Kecse-kő között sorakoznak, 41 lelőhelyen 82 kaptárkövet ismerünk, a sziklaalakzatokon pedig 479 fülkét, illetve fülkenyomot számolhatunk össze.

A kaptárkövek anyaga zömében az a riolittufa, amely a miocén kor közepén (10-20 millió éve) zajló erős

vulkáni tevékenység során került a felszínre. Ezt a vulkáni hamutakarót a későbbi lepusztulás során a tufafelszínbe mélyedő vízmosságok sziklás gerincekre, különálló tornyokra szabdalták. Ezekbe faragták az átlagosan 60 cm magas, 30 cm széles és 25-30 cm mély fülkéket. Egyes fülkék eléggé kopottak, míg mások teljesen ép-ségben maradtak. Ezek peremén jól látható, hogy bemélyedő keret fut körbe, széleiken néhol lyukak is kivehetők. Ezek a nyomok arra

utalnak, hogy a fülkéket lefedték, a fedlapot a lyukakba vert ékekkel rögzítették.

Több elmélet is született a fülkék rendeltetéséről: az egyik szerint síremlékek voltak, s a fülkébe az elhunytak hamvait rejtő urnákat helyezték. Egy másik elmélet a vakablakoknak bálványtartó, áldozatbemutató rendeltetést valószínűsített, szokatlan honfoglalás kori emlékeknek tartotta. A harmadik feltevés szerint a fülkékben hajdan

méhészkedtek, ez vált a leginkább elterjedté. Elgondolkodtató azonban a fülkék égtájak szerinti változatos elhelyezkedése, valamint a talajszinhez közeli vagy éppen megközelíthetetlen helyre, sötét, hűvös sziklahasadékokba, vízmosságok falába faragott fülkék jelenléte. De a keskeny és sekély, sőt előrebukó fülkék esetében is kizárható a méhtartás. A kaptárkövek rejtélye tehát még nem oldódott meg.

